

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

5 september 2005

TOELICHTINGEN

**bij de aanpassingen van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005**

MEERJARENBEGROTING 2006-2009

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Koen Van den Heuvel**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Sven Gatz.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Herman De Reuse, Felix Strackx, Christian Verougstraete, Rob Verreycken;

de heren Erik Matthijs, Steven Vanackere, Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;

de dames Hilde Eeckhout, Anne Marie Hoebeke, de heer Sven Gatz;

de heer Gilbert Bossuyt, mevrouw Caroline Gennez, de heer Ludo Sannen;

Plaatsvervangers:

de heren Erik Arckens, Erik Tack, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, Joris Van Hauthem;

de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, de dames Veerle Heeren, Joke Schauvliege;

de dames Patricia Ceysens, Annick De Ridder, de heer Marc van den Abeelen.

mevrouw Michèle Hostekint, de heren Herman Lauwers, Jacky Maes.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Jan Peumans.

Zie:

17-A (2004-2005)

- Nr. 1-A: Algemene toelichting
- Nr. 1-B: Toelichting per programma
- Nr. 1-C: Meerjarenbegroting
- Nr. 2: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

Blz.

1. Toelichting bij de meerjarenbegroting 2006-2009 door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening	5
2. Toelichting bij het verslag van het Rekenhof van het onderzoek van de meerjarenbegroting 2006-2009 door mevrouw Christine Vandekerckhove, eerste auditeur-revisor	6
2.1. Algemeen	6
2.2. Ontvangsten	6
2.3. Uitgaven	7
2.4. Normnaleving	7
2.5. Schuld ☒	7
2.6. Bijlagen	8
2.7. Besluit ☒	8
3. Algemene bespreking op 21 juni 2005	8
3.1. Procedurekwestie	8
3.2. Betekenis van het begrip ‘meerjarenbegroting’	8
3.3. Budgettaire ruimte	9
3.4. Onderbenutting	10
3.5. Impliciete schuld	10
4. Voortzetting van de algemene bespreking van de meerjarenbegroting 2006-2009 op 28 juni 2005	11
1.1 Tussenkoms van de heer Eric Van Rompuy	11
4.1.1. Impliciete schuld – Onderbenutting	11
4.1.2. Gewaarborgde schuld – Consolidatie	11
1.2. Tussenkoms van de heer Felix Strackx	12
4.2.1. Betekenis van de meerjarenbegroting	12
4.2.2. Budgettaire ruimte: Geraamde inkomsten	12
4.2.3. Budgettaire ruimte: Uitgaven en beleidsbeslissingen	13
4.2.4. HRF-norm	14
1.3. Tussenkoms van de heer Steven Vanackere	16
4.3.1. Betekenis van de meerjarenbegroting	16
4.3.2. HRF-norm	16
4.3.3. Uitgaven	17
4.3.4. Dividendopbrengsten	17
4.3.5. Presentatie van de meerjarenbegroting	17
1.4. Tussenkoms van de heer Ludo Sannen	18
4.4.1. Betekenis van de meerjarenbegroting	18

4.4.2. Budgettaire ruimte	18
1.5. Tussenkoms van de heer Jos Stassen	19
4.5.1. Budgettaire ruimte	19
1.6. Replik van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening	19
4.6.1. Betekenis van de meerjarenbegroting	19
4.6.2. Budgettaire ruimte	20
4.6.3. Politieke beleidsinvulling	21
4.6.4. Onderbenutting – Impliciete schuld	22
4.6.5. HRF-norm	23
4.6.6. Presentatie – Consolidatie	23

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op 21 en 28 juni 2005 de meerjarenbegroting 2006-2009 zoals ingediend door de Vlaamse Regering (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 17-A/1-C).

Op 21 juni 2005 werd toelichting gegeven bij de meerjarenbegroting 2006-2009 door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en namens het Rekenhof door mevrouw Christine Vandekerckhove, eerste auditeur-revisor.

1. TOELICHTING BIJ DE MEERJARENBE- GROTING 2006-2009 DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTE- LIJKE ORDENING

De heer *Dirk Van Mechelen*, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, stelt dat de meerjarenbegroting een voorafspiegeling is van de uitgaven van de Vlaamse overheid, die zouden gebeuren bij constant beleid. Daarin wordt dus geen rekening gehouden met mogelijke beleidsopties die nog decretaal of door regeringsbeslissingen moeten worden bekrachtigd. Tijdens het opstellen van de meerjarenbegroting zijn bovendien ook een aantal cao's tot stand gekomen die vanzelfsprekend nog niet in deze meerjarenbegroting zijn verwerkt.

De meerjarenbegroting gaat volgens de minister aan de ontvangstenzijde uit van vrij voorzichtige ramingen inzake de samengevoegde en gedeelde belastingen, gewestbelastingen, toegewezen ontvangsten en eigen niet-fiscale niet-toegewezen ontvangsten.

De keuze van de parameters die bij de raming van de ontvangsten zijn gehanteerd, is natuurlijk wel van politieke aard. Zoals in het verleden pleit de minister opnieuw voor een raming van de constante groei van maximum 2% en een inflatie van 1,5%. Met betrekking tot de startbasis voor 2006 wordt een voorzichtigheids criterium ingebouwd doordat de facto wordt uitgegaan van een economische groei in 2005 van 1,5%. Dat probeert men bij de start van de meerjarenbegroting te corrigeren door het inschrijven van een conjunctuurprovisie.

Het percentage van de gewestbelastingen loopt in 2009 op tot ongeveer 18% van de ontvangsten.

Ondanks drastische lastenverlagingen blijft de totale opbrengst van deze belastingen dus nog vrij aanzienlijk. Ook inzake de fiscale kracht die Vlaanderen uitstraalt en die ook wordt doorverrekend in de personenbelasting, is de Vlaamse Regering van voorzichtige veronderstellingen uitgegaan. Maar de opbrengst van de gewestbelastingen blijkt telkenmale hoger dan verwacht. Daarom zijn daar een aantal tarieven op toegepast.

De minister geeft een aantal voorbeelden van de voorziene ontvangsten. Voor de onroerende voorheffing wordt in een groeivoet van 2,4% voorzien. Voor de registratierechten is een reële groeivoet vastgesteld van 7% maar wordt een naar 2007 gemode-reerde groei van 5,5% gehanteerd. Hetzelfde gebeurt voor de hypotheekrechten. Voor de verkeersbelasting wordt een constante groeivoet van 4,9% gehanteerd. De inschatting van 3% is dus voorzichtig genoeg. De ontvangsten uit de successierechten blijven vrij hoog. Er is een groeivoet vastgesteld van 10% maar in de meerjarenbegroting wordt slechts met een groei van 6% rekening gehouden. Voor de schenkingsrechten is er voorzichtig uitgegaan van een groeivoet van 4%. Maandelijks wordt echter vastgesteld dat de inkomsten hoger zijn dan verwacht.

Met betrekking tot de eigen niet-fiscale niet-toegewezen ontvangsten gaat de Vlaamse Regering uit van een normaal begrotingsjaar. In de meerjarenbegroting is met andere woorden niet in uitzonderlijke transacties voorzien. Met betrekking tot de dividendenopbrengst gaat de meerjarenbegroting uit van het feit dat de Vlaamse Participatiemaatschappij nog een aandeel van 40% in de GIMV aanhoudt. Er is trouwens een lock up van twaalf maanden afgesproken.

Met betrekking tot kredietverleningen en deelnemingen, houdt de Vlaamse Regering er rekening mee dat een aantal schuldaflossingen die moeten gebeuren, hoofdzakelijk uit het oorspronkelijke Limburgfonds, het Consortiumkrediet, naar de Vlaamse begroting teruggestort worden. Later kan men zich mogelijk nog over de aanwending van deze middelen uitspreken.

In de voorliggende meerjarenbegroting werd ook nagegaan wat het effect is van wijzigingen van bepaalde parameters. Een wijziging van de inflatie met 0,1% in 2005 heeft een effect van 0,097, terwijl een wijziging van de economische groei met 0,1% een effect heeft op de samengevoegde en gedeelde belastingen van 0,059. Een stijging van de inflatie heeft

dus veel sneller een effect op de begroting dan een wijziging in de economische groei.

De minister benadrukt dat de fiscale capaciteit van de gewesten voorzichtig is ingeschat. De meerjarenbegroting bevat ook de begrotingsevolutie van de geconsolideerde instellingen.

Zowel de beleidskredieten als de betaalkredieten worden duidelijk gemaakt. Als de meerjarenbegroting wordt geïmplementeerd zoals ze nu voorligt, blijft Vlaanderen een vrij grote inspanning doen op het niveau van betaalkredieten ten opzichte van de beleidskredieten.

Dit leidt tot de tabel die de normnaleving door de Vlaamse overheid weergeeft. De minister stelt dat om die reden de meerjarenbegroting pas ingediend kon worden na dat het Overlegcomité de resultaten van de Interministeriële Conferentie voor Financiën en Begroting had goedgekeurd. Er werd immers nog rekening gehouden met alle detailaanpassingen, ook met diegene die nog tijdens het Overlegcomité zijn doorgevoerd. Volgens de tabel N2 – normnaleving van de Vlaamse overheid – zal in 2007 een beleidsmarge van 645 miljoen euro bereikt worden, die zal oplopen tot 1, 246 miljard euro in 2008 en tot 1,760 miljard euro in 2009.

De minister stelt dat de meerjarenbegroting als dusdanig vanzelfsprekend de start is van de politieke oefening: het nemen van de grote budgettaire opties over de aanwending van deze beleidsmarge. Uiteindelijk zal de regering hierover een aantal beslissingen moeten nemen en zullen deze commissie en het Vlaams Parlement decretaal werk moeten verrichten.

Minister Van Mechelen is van mening dat de schuld-evolutie correct werd weergegeven. Wanneer de directe en de indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap op verval dag afgelost wordt, zal – bij het aflossen van leningen en het niet opnemen van nieuwe leningen – de schuld 98,229 miljoen euro bedragen. De minister wijst erop dat dit een zeer lage schuldgraad is. Het hoogtepunt van de Vlaamse schuldgraad lag op 31 december 1995, met ongeveer 8,279 miljard. Het betreft hier de directe en de indirecte schuld aan de Vlaamse Gemeenschap, zoals bepaald in het waarborg-, schuld- en kasdecreet.

2. TOELICHTING BIJ HET VERSLAG VAN HET REKENHOF VAN HET ONDERZOEK VAN DE MEERJAREN-BEGROTING 2006-2009 DOOR MEVROUW CHRISTINE VANDEKERCKHOVE, EERSTE AUDITEUR-REVISOR

Namens het Rekenhof bracht mevrouw *Christine Vandekerckhove*, eerste auditeur-revisor, op 21 juni 2005 verslag uit van het onderzoek van het Rekenhof van de meerjarenbegroting 2006-2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 17-A/2*).

2.1. Algemeen

Mevrouw *Christine Vandekerckhove* stelt dat de voorgelegde meerjarenbegroting een technisch document is dat voor de periode 2006 tot 2009 de evolutie van de ESR-geconsolideerde ontvangsten en uitgaven raamt bij constant beleid.

Het verslag van het Rekenhof bespreekt achtereenvolgens de ontvangsten, de uitgaven, de normnaleving en de schuldevolutie. Gelet op de beperkte toelichting bij de ramingen en het korte tijdsbestek waarbinnen het Rekenhof verslag moest uitbrengen over de meerjarenbegroting, diende het Rekenhof zich te beperken tot een summiere beoordeling. Naast de ontvangsten en de uitgaven heeft het Rekenhof ook de normnaleving en de schuldevolutie onderzocht.

2.2. Ontvangsten

De meerjarenbegroting raamt de ontvangsten van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor ieder jaar van de periode 2005-2009 circa 360 miljoen euro hoger dan in het geactualiseerde scenario 2 van de nota 'Inschatting van de budgettaire ruimte voor de regeerperiode 2004-2009'. Bij de aanpassing van de middelenbegroting 2005 heeft het Rekenhof dat voor dat jaar onderzocht en als realistisch beschouwd.

Voor de samengevoegde en gedeelde belastingen beliep de recentste berekening voor het jaar 2005 circa 14.575 miljoen euro. Voor de gewestbelastingen valt de raming voor 2005 circa 200 miljoen hoger uit dan in het tweede scenario. De Vlaamse Regering rekent daarbij op een jaarlijkse meeropbrengst uit

schenkingsrechten en successierechten met respectievelijk 4% en 6%.

Het Rekenhof wil er wel op wijzen dat de hoge opbrengsten uit schenkingsrechten enerzijds voortvloeien uit het federale initiatief van de eenmalig bevrijdende aangifte (EBA) en anderzijds uit het Vlaamse initiatief van de lage tarieven voor roerende schenkingen. De toekomstige evolutie kon moeilijk worden ingeschat.

Over de ontvangsten van de te consolideren instellingen merkt het Rekenhof op dat de meerjarenbegroting de VDAB-ontvangsten over de beschouwde periode voor 45 miljoen euro overschat in vergelijking met de cijfers van de instelling.

2.3. Uitgaven

De meerjarenbegroting steunt de uitgavenevolucie op het ontwerp van de aanpassing van de begroting 2005 op geconsolideerde basis. Ze houdt dus geen rekening met uitgaven voor nog niet opgestarte beleidsdoelstellingen uit het regeerakkoord en uit de aanvullende regeringsverklaring van 18 mei 2005.

Het Rekenhof onderscheidt aan uitgavenzijde vier knelpunten betreffende de terminologie, de inschatting van de impliciete schuld, de constant-beleids-hypothese en de niet-verplichte budgettering.

Ten eerste is er volgens het Rekenhof nood aan een eenduidige en constante terminologie om redenen van transparantie en vergelijkbaarheid. De begrippen beleidskredieten, betaalkredieten en impliciete schuld die in de meerjarenbegroting worden gehanteerd, zijn namelijk niet decretaal bepaald. Nu wijkt in de meerjarenbegroting de interpretatie bijvoorbeeld af van die bij de algemene toelichting bij het ontwerp van de aanpassing van de begroting 2005, waardoor andere cijfers ontstaan. Als de meerjarenbegroting de kredieten opsplijt in thema's, is het bovendien raadzaam een duidelijk verband te leggen met de programmastructuur van de jaarlijkse begroting en met beleidsdomeinen en beleidsvelden van het project Beter Bestuurlijk Beleid.

Ten tweede is de meerjarenbegroting niet helemaal consistent bij de inschatting van de impliciete schuld. De cijfers over de afbouw van de impliciete schuld zijn namelijk slechts haalbaar in de veronderstelling dat alle voorziene betaalkredieten effectief worden

benut. De tabel Normnaleving door de Vlaamse Overheid gaat echter al uit van een onderbenutting van in totaal ruim 0,7 miljard euro, wat de eerder uitgedrukte ambitie om de impliciete schuld af te bouwen in belangrijke mate terugdringt.

Een derde knelpunt bestaat er volgens het Rekenhof in dat volgens de constant-beleids-hypothese alle bestaande engagementen en verplichtingen worden gebudgetteerd. Het beknopte karakter van de meerjarenbegroting maakt het niet mogelijk dat ten gronde te onderzoeken. Zonder volledig te willen of te kunnen zijn, vraagt het Rekenhof zich af of de Vlaamse overheid de Barcelona-norm zal kunnen halen, die stelt dat 3% van het BRP wordt uitgetrokken voor wetenschap en innovatie. Het wijst ook op de beperkte jaarlijkse toename met 2,5% van het urencontingent in de gezinszorg.

Het Rekenhof beveelt ten slotte aan in de toekomst jaarlijks een hoofdstuk op te nemen waarin de verplichtingen worden geïnventariseerd die niet moeten worden gebudgetteerd, maar die in de toekomst de budgettaire ruimte bijkomend kunnen beperken (bijvoorbeeld BAM, PPS-contracten). Die informatie is immers nuttig bij de beoordeling van het begrotingsbeleid.

2.4. Normnaleving

Het Rekenhof heeft bij de toetsing van de Vlaamse inspanningen aan het geconsolideerde ESR-vorderingensaldo vastgesteld dat de bedragen in de meerjarenbegroting overeenkomen met de afspraken die werden gemaakt tijdens de Interministeriële Conferentie voor Financiën en Begroting en in het Overlegcomité in het kader van het groei- en stabiliteitspact. De opgegeven norm voor het vorderingensaldo 2006 van 349,2 miljoen euro wordt echter slechts gehaald doordat de meerjarenbegroting uitgaat van een onderbenutting van de betaalkredieten. De onderbenutting draagt ook bij tot de budgettaire ruimte, maar heeft een negatieve impact op de impliciete schuld.

2.5. Schuld

De toelichting bij de schuldevolutie vermeldt niet dat de directe schuld mogelijk het debetsaldo overneemt van de centralisatierekening van het Investeringsfonds voor een maximum bedrag van 288 miljoen

euro. Indien de betreffende bepaling in het programmadecreet wordt goedgekeurd, zullen de cijfers voor de directe schuld vermoedelijk nog stijgen.

De meerjarenbegroting geeft de directe en indirecte schuld weer op basis van de definities van het Vlaamse kas-, schuld- en waarborgdecreet en houdt dus geen rekening met de schulden van de VOI's die volgens ESR dienen te worden geconsolideerd. Het financiële belang van een volledige consolidatie is echter niet te onderschatten. De voorafbeelding van het Rekenhof van de uitvoering van de begroting voor het begrotingsjaar 2004 (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 22-A/1) vermeldt voor de VOI's een totaal aan financiële schulden van 3.760.391 duizend euro. Dergelijke cijfers temperen duidelijk het positieve beeld dat de Vlaamse Regering van de Vlaamse schuldpositie schetst. Het Rekenhof kan slechts de nadruk leggen op het belang van een geconsolideerde jaarrekening.

2.6. Bijlagen

Het Rekenhof maakt ten slotte een kanttekening bij de bijlage 2 van de meerjarenbegroting die toelichting geeft bij de verdeling van de provisionele kredieten in het kader van het relancebeleid en de werkgelegenheidsakkoorden 2003-2004 en 2005-2006. De daar vermelde provisies hebben namelijk een zeer duidelijke bestemming en zouden dus beter rechtstreeks worden toegewezen aan de betreffende programma's en basisallocaties.

2.7. Besluit

Het Rekenhof concludeert dat het beknopte karakter van de meerjarenbegroting geen grondig onderzoek mogelijk maakte. Het kan zich grotendeels aansluiten bij de nieuwe ontvangstenramingen. Aan de uitgavenzijde dringt het aan op een verduidelijking van de terminologie en een inventaris van de niet verplicht te budgetteren verplichtingen. Om de evolutie van de directe en indirecte schuld correct te kunnen inschatten, wijst het Rekenhof bovendien op het belang van een geconsolideerde jaarrekening.

3. ALGEMENE BESPREKING OP 21 JUNI 2005

3.1. Procedurekwestie

De heer *Ludo Sannen* merkt op dat men het document van het Rekenhof en de jaarrekening aan de commissieleden heeft bezorgd per e-mail. De collega's van de andere commissies hebben die documenten echter nog niet officieel gekregen. Volgens de spreker is het dan ook wenselijk om de bespreking in commissie uit te stellen totdat iedereen over de documenten kan beschikken. De heer *Rob Verreycken* sluit zich bij die vraag aan. Hij heeft het verslag van het Rekenhof van 20 juni 2005 pas in de avond voorafgaand aan de besprekingen in commissie ontvangen.

Minister *Dirk Van Mechelen* merkt op dat het document na de ministerraad onmiddellijk is bezorgd aan het Vlaams Parlement in de veronderstelling dat de elektronische verspreiding zodanig was geregeld dat het document online beschikbaar was voor alle parlementsleden.

3.2. Betekenis van het begrip 'meerjarenbegroting'

De heer *Rob Verreycken* stelt vast dat de minister in de media zegt dat de meerjarenbegroting uit twee delen bestaat en dat er maar een deel is rondgedeeld. Dit is het technische onderdeel, maar in het najaar komt er nog een politiek onderdeel. Het heeft volgens het commissielid geen zin om de bespreking aan te vatten van een technisch document dat totaal niet beantwoordt aan de definitie van meerjarenbegroting zoals die bij de aanvang van de regeerperiode was gegeven. De politieke beleidskeuzes ontbreken in dit document. Zolang de toewijzing van de vrijgekomen middelen aan bepaalde beleidsdomeinen niet op papier staat, is het zinloos om de bespreking aan te vangen.

Minister *Dirk Van Mechelen* brengt in herinnering dat een meerjarenbegroting een document is dat de evolutie van de ontvangsten op basis van parameters en de goedgekeurde uitgaven aangeeft. Dat wil zeggen dat die iedere dag moeten worden aangevuld. Als er bijvoorbeeld een nieuwe cao voor De Lijn wordt gesloten, wordt daarmee rekening gehouden in de eerstvolgende meerjarenbegroting. De minister heeft

de meerjarenbegroting op 6 april 2005 voorgelegd aan de Vlaamse Regering rekening houdende met de op die datum actuele stand van zaken van de ontvangsten en uitgaven. Hij wijst erop dat men ondertussen bezig is met de technische bilaterale voor de begroting 2006.

Op een bepaald moment zal worden bepaald welke de grote keuzes met betrekking tot de invulling van de beleidsruimte zijn. Zo liggen een aantal initiatieven van leden van de Vlaamse Regering te wachten op het fiat voor de invulling. De minister-president beslist wanneer hij daarover wil communiceren, ofwel voor het zomerreces ofwel ter gelegenheid van de Septemberverklaring. Dan wordt door de Vlaamse Regering gezegd wat de stand van zaken is en waar men naartoe wil. Een Septemberverklaring gaat uit van de implementatie van het budgettaire beleid van het daaropvolgende jaar (in dit geval 2006). De minister-president doet grote inspanningen om ervoor te zorgen dat de politieke besluitvorming kan worden voltooid om een gezond financieel kader te creëren waarbinnen iedere minister zijn of haar beleid kan uitwerken. Dat zal duidelijk blijken uit de Septemberverklaring.

In een meerjarenbegroting staat in feite niet wat het parlement ooit zal beslissen, maar wel wat het heeft goedgekeurd. Als de regering de toestemming geeft om een cao te sluiten op het vlak van Welzijn, Onderwijs, en/of Ambtenarenzaken, zal dit in de volgende meerjarenbegroting worden opgenomen zodra die cao('s) is (zijn) goedgekeurd. Dat de meerjarenbegroting vier tot zes weken later klaar is dan aangekondigd, is te wijten aan de politieke strubbelingen over Brussel-Halle-Vilvoorde. Normaal gezien had ze kunnen worden ingediend na het paasreces. Volgens de minister is het Vlaams Parlement de enige entiteit in dit land die een prognose probeert te maken van de ontvangsten en uitgaven.

De heer *Jos Stassen* merkt op dat het niet de oppositie is die aan begripsvervuiling heeft gedaan. De meerjarenbegroting is altijd een technisch document geweest dat vastlegt wat er is beslist en daarvan berekeningen maakt. Tijdens de discussie over het budget dat was uitgetrokken voor de lastenverlaging, hebben bepaalde fracties van de meerderheid gesteld dat dit pas kon worden beslist nadat er duidelijkheid is over de meerjarenbegroting. Daar is de begripsvervuiling gebeurd. De term 'meerjarenbegroting' heeft een tweede betekenis gekregen, met name het politiek invullen van de resterende budgettaire ruimte. Daar

draagt de meerderheid de gevolgen van en daarvoor moet er een oplossing worden gevonden. De oppositie heeft nooit meegedaan aan dit spelletje. Los van het feit dat de meerjarenbegroting later klaar is als gevolg van de crisis rond Brussel-Halle-Vilvoorde, kan men de vaststelling maken dat men er politiek niet uitgeraakt om de budgettaire ruimte te verdelen. Dat laatste is evenwel niet de verantwoordelijkheid van de minister.

De heer *Ludo Sannen* steunt de minister in zijn interpretatie van de meerjarenbegroting. Het is belangrijk dat men over dit technische document kan discussiëren om duidelijkheid te hebben over de beschikbare budgettaire ruimte voor nieuw beleid. Het is essentieel om als parlement een oordeel te vellen over de budgettaire ruimte die men de komende vier jaar heeft om te zien of de maatregelen die de regering of het parlement voorstellen realistisch, haalbaar en verantwoord zijn. Het voorliggende document is een goede oefening om zicht te krijgen op de toekomstige budgettaire ruimte. Heel wat elementen moeten nog worden ingevuld. Op basis van het document kunnen de commissieleden een oordeel vellen over het politieke beleid dat de regering voor ogen heeft.

3.3. Budgettaire ruimte

De vraag van de heer *Ludo Sannen* om de bespreking nog niet aan te vatten, is louter ingegeven door de bekommernis om het document op een correcte technische manier te benaderen en helemaal niet omdat hij vindt dat men de politieke invulling van de budgettaire ruimte in een geheel moet bespreken. Men moet het eens zijn over de budgettaire ruimte. Daarna kan men dan een discussie voeren over de concrete invulling ervan.

De heer *Eric Van Rompuy* merkt op dat men in de vorige regeerperiode nooit een dergelijke budgettaire ruimte vooropgesteld heeft gekregen. Het is een nieuw gegeven dat men in de meerjarenbegroting weet wat de budgettaire ruimte is en dat de ordes van grootte worden aangegeven zodat men weet in welke context men werkt. In die zin is deze meerjarenbegroting iets meer een politiek document dan dat dit vroeger het geval was, aangezien men toen niet wist binnen welke budgettaire ruimte er werd gewerkt. Voorts vraagt het commissielid of het mogelijk is om een tabel te hebben met de implicaties van een aantal cao's die gesloten zijn in de onderwijssector, bij

De Lijn, in de welzijnssector naar aanleiding van de Witte Woede en dergelijke tussen 2006-2009.

De *minister* merkt op dat er voor Welzijn een algemene enveloppe is vastgelegd, maar dat de implementatie ervan nog niet vastligt. Voor De Lijn is een algemene enveloppe afgerond en de implementatie ervan ligt nagenoeg vast op jaarbasis. Voor Onderwijs is een enveloppe vastgelegd, maar de timing van de implementatie ligt helemaal nog niet vast. De minister stelt voor dat hij datgene waarvan het ritme vastligt, zal meedelen aan de commissieleden. Als het ritme nog niet bekend is, zal hij de volledige kost tot 2009 meedelen.

Op de vraag van de heer *Ludo Sannen* hoe het zit met de ambtenaren-cao, repliceert minister *Dirk Van Mechelen* dat dit totaal nog niet aan de orde is. Het moeilijke bij de oefening van de meerjarenbegroting in verband met de mogelijke implicaties naar aanleiding van het afsluiten van de cao's, is dat het ritme van de cao's structureel van elkaar verschilt. Minister *Vandenbroucke* heeft het initiatief genomen om in het kader van de cao-Onderwijs te proberen op een ander ritme te komen dan in het verleden, namelijk over vier jaar.

De heer *Ludo Sannen* vraagt wat er budgettair is vastgelegd in verband met de Vlaamse Rand. Minister *Dirk Van Mechelen* kan wel al een aantal bedragen meegeven, maar sommige zaken moeten nog worden geïmplementeerd. Voor de vastleggingsmachtiging van 25 miljoen euro aan Vlabinvest bijvoorbeeld, moet men kijken tegen welk ritme men daar vereffeningskredieten tegenover kan zetten, die dan weer terug te vinden zijn bij de niet-gesplitste kredieten.

3.4. Onderbenutting

De heer *Koen Van den Heuvel* vraagt een reactie van de minister op de kritiek van het Rekenhof over de definitie van impliciete schuld en het instrument van de onderbenutting. Het Rekenhof merkt volgens de spreker terecht op dat er een onderbenutting is (2% bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en 5% bij de VOI's) en dat dit enerzijds wordt opgevoerd om het saldo op te smukken, maar anderzijds gaat men ervan uit dat de impliciete schuld kan worden afgebouwd door betaalkredieten effectief uit te geven. Het is ofwel het een of het ander.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat men er niet steeds in kan slagen om beleidskredieten voor de

volle 100 % vast te leggen, zelfs niet een goede burge-meester met de beste schepen van Openbare Werken en ook niet de Vlaamse Regering. Wat men behoudt als historische onderbenutting, is een onderraming. Als men bij de beleidskredieten een onderbenutting heeft, moet men gelijktijdig een onderbenutting van de betaalkredieten hebben zonder dat men die maximaal aanwendt. De minister wijst erop dat men niet mag vergeten dat hij samen met de Vlaamse Regering nog ambities heeft die men wil realiseren. Naast de (in)directe schuldafbouw kan men zich de volgende vijf jaar nog alleen bezig houden met impliciete schuld om zeker te zijn dat het woord 'schuld' in Vlaanderen niet meer zal bestaan. De minister heeft die ambitie niet, want er zijn nog andere doelstellingen te realiseren. Hij wil inhaalbewegingen doen op het vlak van onderwijs-, school- en welzijninfrastructuur. Er is een hele reeks uitdagingen. Zo heeft minister *Vervotte* een nota gemaakt over de betekenis van de vergrijzing in Vlaanderen, met een piek in 2015 wat betreft de infrastructuur. Dat betekent dat men op tien jaar infrastructuur moet financieren om het nadien op 25 jaar af te schrijven.

3.5. Impliciete schuld

Naar aanleiding van de opmerkingen over de definitie van het begrip impliciete schuld, erkent de *minister* dat de afspraak was gemaakt dat men ging samen zitten. Er zijn al een aantal commissievergaderingen geweest tot nadere duiding van het begrip 'impliciete schuld' (naar aanleiding van de bespreking van de begrotingscontrole 2005 was er op 1 juni 2005 een presentatie over het begrip impliciete schuld, *Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 19-A/6*). De minister heeft ook enkele formuleringen gegeven op basis van voorstellen van de administratie. Het is de bedoeling om de gelegenheid te nemen om pragmatisch te zeggen hoe men de berekening van de impliciete schuld gaat maken. Men moet niet naar de impliciete schuld kijken op basis van bedragen, maar aan de hand van de evoluties. Men zal kunnen aantonen in de volgende twee jaar dat men de doelstelling van het parlement perfect zal bereiken. In de praktijk blijft men in Vlaanderen betalen tot de laatste dag. Wat dat betreft zit men vrij goed op ritme.

In de nota van het Rekenhof zijn er ook een aantal vragen over de consolidatie. Dat wil zeggen dat men dan het kas-, schuld- en waarborgdecreet moet wijzigen. De minister is daarvoor geen vragende partij. Het Rekenhof heeft terecht een signaalfunctie. Het geeft aan dat de schuld perfect evolueert, maar dat er

nog een schuld is in onder meer de huisvestingssector. Die wordt ook op een geëigende manier terugbetaald. Er wordt ook gesproken over het waarborgen van schuld door het Vlaamse Gewest. Moet men dat zichtbaar maken of gaat men ervan uit dat dit uiteindelijk wordt afbetaald? Dat is iets anders dan wat er in het voorliggende document is opgenomen. Het is een goede oefening zodat men het concept van meerjarenbegroting in een aantal standaarden kan uitbreiden zodat het een waardevol document wordt. Hoe meer transparantie, hoe beter. Een andere zaak is bijvoorbeeld in welke mate men de verbintenissen die de BAM aangaat binnen een meerjarenbegroting moet tonen. Men moet niet alles kenbaar maken. Dat is een strategische optie die men neemt. Men probeert correct te werken, maar men moet het niet beter doen dan de andere Europese landen.

4. VOORTZETTING VAN DE ALGEMENE BESPREKING VAN DE MEERJARENBEGR TING 2006-2009 OP 28 JUNI 2005

4.1. Tussenkoms van de heer Eric Van Rompuy

4.1.1. Impliciete schuld – Onderbenutting

De heer *Eric Van Rompuy* wijst op de door het Rekenhof aangehaalde inconsistentie dat enerzijds in de loop van deze regeerperiode de impliciete schuld met 1,22 miljard euro zal worden afgebouwd, maar dat anderzijds de onderbenuttingsgraad cumulatief 2% zal bedragen op de niet-loonkredieten van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en 5% op de niet-loonkredieten van de VOI's. Bij de normnaleving wordt uitgegaan van een onderbenutting van de betaalkredieten. Zonder onderbenutting zal het vorderingensaldo in 2006 166 miljoen euro bedragen. De norm van 349,2 miljoen euro wordt dat jaar niet gehaald. De onderbenutting levert budgettaire ruimte op maar heeft een negatieve impact op de impliciete schuld.

4.1.2. Gewaarborgde schuld - Consolidatie

Volgens de heer *Eric Van Rompuy* blijkt uit de voorafbeelding van de begroting voor 2004 dat naast de directe, indirecte en impliciete schuld ook de gewaarborgde schuld van de VOI's (3,2 miljard euro) in rekening wordt gebracht. Instellingen als het Vlaams Waarborgfonds en DIGO hebben ook een waarborg gekregen. De financiële schuld bedraagt nu in totaal 3,7 miljard euro. Het Rekenhof merkt echter op dat

de cijfers niet geconsolideerd zijn. Het is een optelling van ongecontroleerde balansgegevens. De schulden van Liefkenshoektunnel, BAM en Aquafin zijn hier niet bijgeteld. Volgens het Rekenhof werpen deze cijfers een schaduw over het positieve beeld dat door de Vlaamse Regering over de schuldpositie wordt geschetst. Hoe dient deze gewaarborgde schuld verrekend te worden?

Mevrouw *Christine Vandekerckhove* merkt namens het Rekenhof op dat de Europese Unie een geconsolideerde jaarrekening wil. Dat wordt eveneens vereist in het comptabiliteitsdecreet, dat op dit ogenblik nog niet van toepassing is. Het Rekenhof anticipeert op dat comptabiliteitsdecreet.

De heer *Eric Van Rompuy* merkt op dat de schulden van de VOI's geconsolideerd worden door de Vlaamse Gemeenschap. Wat zijn de gevolgen daarvan voor de algemene schuldpositie van Vlaanderen? Wat zijn de implicaties daarvan voor de begroting?

Minister *Dirk Van Mechelen* verklaart verrast te zijn door deze opmerking. Een gewaarborgde schuld wordt maar aangerekend op het ogenblik dat de gewaarborgde schuld tot een echte schuld leidt. De afcentiemen zijn bijvoorbeeld aangerekend in het begrotingsjaar waarin de federale regering ze heeft afgetrokken van te betalen belastingen. Indien geen akkoord bereikt wordt over dit principe, zal minister Van Mechelen het Rekenhof een schriftelijk advies vragen om zodoende het decreet op het schuld-, kas- en waarborgbeheer aan te passen.

Op de vraag van de heer *Eric Van Rompuy* waarom het Rekenhof nadruk legt op de gewaarborgde schuld, wordt namens het Rekenhof door mevrouw *Christine Vandekerckhove* geantwoord dat de ontvangsten volledig geconsolideerd worden en de uitgaven niet. Minister *Dirk Van Mechelen* wijst erop dat een gewaarborgde schuld geen uitgave is: immers pas als een waarborg tot schulden leidt, is er effectief sprake van een uitgave.

Mevrouw *Christine Vandekerckhove* stelt dat de schulden van de VOI's ook geconsolideerd moeten worden. De *minister* antwoordt dat de Vlaamse Regering alle schulden consolideert waartoe ze verplicht is overeenkomstig het decreet op het schuld-, kas- en waarborgbeheer. Mevrouw *Christine Vandekerckhove* merkt op dat de schulden van de VOI's volgens ESR ook moeten worden geconsolideerd.

Volgens minister *Dirk Van Mechelen* moet men ervoor opletten om dergelijke zaken voortdurend met elkaar te verwarren. Als men de schuld van De Lijn zou moeten consolideren, rijst de vraag op welke manier De Lijn in de toekomst gaat investeren. Volgens de minister is het logisch om op een andere manier te investeren dan momenteel het geval is. Hetzelfde geldt voor Aquafin. De minister van Leefmilieu is er op negen maanden in geslaagd om de financieringsconstructie van Aquafin te wijzigen met niet alleen belangrijke ingrepen op het vlak van de consolidatie, maar eveneens op het vlak van de aanrekening van de BTW-voet. Als de situatie wijzigt, is het logisch dat de regering daarop reageert en de mechanismen bijstuurt, en al dan niet in derde orde het schuld-, kas- en waarborgdecreet aanpast. De Liefkenshoektunnel bestaat als financieringsconstructie al meer dan een decennium en de minister heeft nog nooit gehoord dat men die mee moet consolideren.

4.2. Tussenkomst van de heer Felix Strackx

4.2.1. Betekenis van de meerjarenbegroting

De heer *Felix Strackx* stelt dat de Vlaamse Regering bij haar aantreden een meerjarenbegroting beloofde. De meerjarenbegroting zou ervoor zorgen dat voor de uitvoering van de politieke plannen ook financiële middelen voorhanden waren. Omdat de samenwerking in de regering op sommige momenten ver te zoeken was, bleef de meerjarenbegroting lange tijd uit. Pas toen de media en politiek daarover hevige kritiek spuiden, heeft de regering het voorliggende document verspreid. Na nader onderzoek bleek snel dat het ging om een louter technisch document dat geen enkele duidelijkheid verschafte over de financiële beleidskeuzes van de huidige Vlaamse meerderheid. De regering stelt dat de politieke knopen nog moeten worden doorgehakt tijdens het zomerreces. De heer *Strackx* is van mening dat pas als politiek duidelijk wordt welke projecten al dan niet sneuvelen, men maar kan spreken van een echte meerjarenbegroting. Het voorliggende document is geen beleidsdocument; het stelt geen beleidskeuzes voor.

4.2.2. Budgettaire ruimte: Geraamde inkomsten

Alhoewel men zou mogen verwachten dat de cijfers correct zijn, schijnt dat niet helemaal het geval te zijn. De meerjarenbegroting vangt aan met een raming van de inkomsten van de Vlaamse overheid tot 2009,

die 13 pagina's in beslag neemt. De Vlaamse overheid voorziet tot 2009 in meer inkomsten van ongeveer 2.227.000 euro. Deze geleidelijke stijging is het gevolg van de Lambermontakkoorden die resulteren in meer geld voor Vlaanderen in samenhang met een aantal extra bevoegdheden. De grootste kritiek op de inkomstencijfers is dat de stijging van de inkomsten soms nogal rooskleurig wordt ingekleurd. Het is al gebeurd dat de belastingsopbrengsten fors bleken tegen te vallen waardoor de regering haar toevlucht moest zoeken tot eenmalige ingrepen die kunnen worden bestempeld als een uitverkoop van het overheidspatrimonium.

Toch blijft de Vlaamse Regering vasthouden aan de verhoopte forse inkomstenstijging. Dat is volgens de heer *Felix Strackx* niet erg realistisch. De federale regering zit in de problemen omdat de groei slechts 0,7% zou bedragen in plaats van 2%. Het effect zal ook wegen op de Vlaamse inkomsten, want ook de meerjarenbegroting gaat uit van een groei van 2%.

Ook het Rekenhof had opmerkingen over de inkomsten en stelt dat de toekomstige evolutie omwille van een aantal gebeurtenissen moeilijk kan worden ingeschat. De visie van de minister op die gebeurtenissen is volgens de heer *Strackx* wel erg optimistisch. De minister voorziet bijvoorbeeld een blijvende verhoging van de inkomsten uit de schenkings- en registratierechten tot 2009. De heer *Strackx* betwijfelt dat, want op een bepaald moment zullen de mensen niets meer te schenken hebben. Hij vreest dan ook dat op korte of middellange termijn de schenkingen zullen verminderen. Bovendien vormen de schenkingen een voorafname op de successierechten.

Minister *Dirk Van Mechelen* merkt op dat er bij schenkingen net meestal geen roerende middelen opduiken. Dat probleem wordt door de verlaagde tarieven in de schenkingsrechten opgelost.

Volgens de heer *Felix Strackx* bewijst de stijging van de schenkingsrechten dat de stelling van de minister niet klopt. De gevolgen zullen op middellange termijn te voelen zijn door de lagere inkomsten uit de successierechten.

De heer *Strackx* beaamt dat de stijging van de registratierechten inderdaad deels voortvloeit uit de lagere rentetarieven en de hogere activiteit op de immobiliënmarkt. Het heeft echter ook te maken met de spectaculaire stijging van de prijs van onroerende goederen, waarvan de stijging in de registratierech-

ten een logisch gevolg is. Aan die stijging komt echter vroeg of laat een einde. De prijzen evolueren. Begin jaren tachtig waren er enorme stijgingen van de vastgoedprijzen. Daarna bleef de prijs voor lange tijd vrij stabiel, nu vertoont ze opnieuw een piek.

De *minister* merkt op dat men zich moet baseren op de voorliggende cijfers. Zo was er in 2006 een groei-voet van 7% ten opzichte van de geraamde middelen voor 2005. Ondertussen is het zelfs al 20%, de raming was dus te laag. De minister is ten stelligste overtuigd dat de globale massa niet zal verlagen. De evolutie in de kostprijs van onroerend goed van de voorbije 50 jaar vertoont immers geen dalingen.

Volgens de heer *Ludo Sannen* moet men zich bij de bespreking van de meerjarenbegroting baseren op de beschikbare parameters. Een meerjarenbegroting steunt op realistische parameters, indicatoren en verwachtingen en niet op dromen en veronderstellingen.

Volgens minister *Dirk Van Mechelen* werden de groei-voeten gehaald. Op heden is men reeds voorbij de geconsolideerde stijging. De meerjarenbegroting is een inschatting van parameters: ze gaat uit van wetenschappelijke premissen.

De heer *Felix Strackx* merkt op dat hij met die kritiek niet alleen staat, want ook het Rekenhof stelt dat de toekomstige evolutie moeilijk kan worden ingeschat. De successierechten zullen volgens de spreker op een bepaald ogenblik dalen.

De *minister* merkt op dat er ook een aangroei mogelijk is van vermogens. Bovendien zijn die vermogens ondertussen beter gekend.

De heer *Felix Strackx* verwijst naar een opmerking van het Rekenhof over de raming van de inkomsten van de VDAB. Blijkbaar werd 9 miljoen euro per jaar verkeerd ingeschat: over de beschouwde periode is dat een overschatting van 45 miljoen euro. Hij vraagt de minister meer uitleg.

4.2.3. *Budgettaire ruimte: Uitgaven en beleidsbeslissingen*

Uit de tabel met de raming van de kostprijs voor de komende jaren van reeds genomen beleidsbeslissingen kunnen volgens de heer *Strackx* de volgende

hoofdpijnen worden afgeleid: minder betaling van rente op schulden, een stijging van 647 miljoen euro over vier jaar voor Onderwijs, een stijging van het budget van Welzijn voor onder andere de afbouw van de hangende verplichtingen van het VIPA, meer geld voor steden en gemeenten door indexatie, een daling in de sector Leefmilieu door onder andere het afzonderen van waterdistributie via de riooltaksoperatie, een stijging voor De Lijn en een kleine stijging voor inburgering.

Er wordt echter geen rekening gehouden met de cao's die worden afgesloten in de sectoren Welzijn en Onderwijs. Die factoren hebben nochtans een grote invloed op de begroting. Het Rekenhof merkt ook op dat de meerjarenbegroting geen rekening houdt met uitgaven voor niet-opgestarte beleidsdoelstellingen waarin het regeerakkoord en de aanvullende regeeringsverklaring van 18 mei 2005 voorzien.

Volgens de heer *Felix Strackx* bevat het document ook geen beslissingen inzake de budgettaire ruimte voor nieuw beleid. Daarvoor is men aangewezen op de verklaringen van de minister in de media. De minister noemde in *De Tijd* van 11 juni 2005 volgende bedragen: 0 euro voor 2006; 0,65 miljard euro voor 2007, voor 2008 1,25 miljard euro en voor 2009 1,76 miljard euro, samen dus ongeveer 3 miljard euro. Het commissielid vraagt zich af waarvoor dat geld zal gebruikt worden. Zal het gebruikt worden voor cao's, voor het wegwerken van de wachtlijsten of voor schoolinfrastructuur? Volgens de verklaringen van de minister in de pers is hetgeen nu voorligt het technische deel en zal het politieke deel na het zomerreces volgen.

De heer *Strackx* wijst op de politieke afspraak om de 1,76 miljard euro beschikbaar in 2001 in drie delen te verdelen en te investeren in belastingverlaging, in de harde sectoren en in de zachte sectoren. De belastingverlaging kost al 480 miljoen euro. De cao voor de welzijnssector kost 200 miljoen euro. De cao voor De Lijn kost 4,4 miljoen euro. De cao voor het onderwijs kost 215 miljoen euro. In de meerjarenbegroting wordt niets gezegd over de cao's en over de belastingverlaging.

Vervolgens gaat de spreker in op de opmerkingen van het Rekenhof over de niet-gebudgetteerde engagementen en verplichtingen. In het kader van het Innovatiepact zullen de middelen voor wetenschap en innovatie tot 2010 jaarlijks met minstens 60 miljoen euro stijgen. Het hoofdstuk Welzijn en Gezondheid vermeldt een jaarlijkse toename van het urencon-

tingent in de gezinszorg met 2,5%. Het Rekenhof wijst erop dat het jaarlijkse bijkomende aantal te subsidiëren uren vanaf 1 januari 2000 minstens 4% van de subsidiabele uren van het voorafgaande jaar bedraagt. Volgens de spreker zijn deze zaken bewust uit de meerjarenbegroting gelaten om de cijfers op te smukken.

Volgens de heer Strackx is het belangrijkste politieke feit in deze meerjarenbegroting het samenwerkingsakkoord over de begrotingsnormen voor de periode 2006-2009. Dat samenwerkingsakkoord roeft minstens 150 miljoen euro beleidsruimte van Vlaanderen. In dat samenwerkingsakkoord wordt afgesproken welke inspanningen gewesten, gemeenschappen en federaal niveau zullen leveren opdat de Belgische begroting in evenwicht zou blijven. De voorbije jaren ontspoorde de Belgische begroting telkens door de tekorten in de sociale zekerheid en aan Waalse en Brusselse zijde. Vlaanderen heeft dat elk jaar gecompenseerd door zijn schuld af te bouwen. In 2009 zal Vlaanderen al zijn schulden afbetaald hebben. Vlaanderen zal niet mogen lenen voor grote infrastructuurwerken ondanks de historisch lage rente.

Vóór de onderhandelingen over het samenwerkingsakkoord spraken CD&V en N-VA volgens het commissielid stoere taal: alle niveaus moesten zich even hard inspannen als Vlaanderen. Entiteiten die niet aan de norm voldoen, zouden gestraft worden. De eenzijdige federale maatregel om jaarlijks 31,1 miljoen euro te innen op het vakantiegeld van de Vlaamse ambtenaren moest onmiddellijk ingetrokken worden.

Na de onderhandelingen verspreidde de Vlaamse Regering een zegebulletin. De Vlaamse overheid moest minder inspanningen doen en de federale maatregel met betrekking tot het vakantiegeld van de Vlaamse ambtenaren was ingetrokken. Vlaams Belang vond dat zegebericht waardeloos omdat de Vlaamse Regering vrijwillig een strengere norm had aanvaard. In de meerjarenbegroting wordt dat volgens de spreker bevestigd: de Vlaamse Regering aanvaardt de strengere norm ten belope van 31,1 miljoen euro in ruil voor de vrijstelling van de werkgeversbijdrage op het vakantiegeld van de Vlaamse ambtenaren.

4.2.4. HRF-norm

De Vlaamse Regering zal volgens de heer *Felix Strackx* evenmin gebruik maken van artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 december 2000 dat

een afwijking op de na te leven HRF-norm mogelijk maakt. Vlaanderen zal volgens de spreker bovenop de normale inspanning nog eens jaarlijks 31,1 miljoen euro betalen. In plaats van een zege is er volgens de spreker sprake van een knieval. Daarbovenop verzaakt de Vlaamse Regering aan de mogelijkheid om een korting te krijgen voor stipte betaling. In 2005 levert deze korting 150 miljoen euro op.

Vlaanderen ziet dus vrijwillig af van vijfmaal 31,1 miljoen euro of van 155,5 miljoen euro. Vrijwillig verzaken aan de korting kan oplopen tot vijfmaal 150 miljoen euro of 750 miljoen euro.

De heer *Steven Vanackere* wijst erop dat dit thema uitvoerig werd besproken tijdens de plenaire vergadering van 22 juni 2005. In een meerjarenbegroting worden alle toekomstige uitgaven voorspeld. Artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 december 2000 blijft van kracht. In een meerjarenbegroting kan alleen geen rekening gehouden worden met een eventuele korting voor stipte betaling.

De heer *Felix Strackx* wijst erop dat in de meerjarenbegroting letterlijk staat dat de Vlaamse Regering voorlopig geen gebruik zal maken van deze mogelijkheid. Volgens de heer *Steven Vanackere* is dat de logica zelve: in een meerjarenbegroting kan geen rekening gehouden worden met eventuele kortingen. Dat betekent echter niet dat de Vlaamse Regering afstand zal doen van deze korting.

De heer *Felix Strackx* begrijpt niet waarom deze korting niet opgenomen kan worden in de meerjarenbegroting.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat zulks ongebruikelijk is in een meerjarenbegroting. Artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 december 2000 bepaalt dat een korting mogelijk is indien een gunstiger begrotingstraject is gevolgd in de voorgaande periode dan opgelegd door de Hoge Raad van Financiën. Als in 2008 blijkt dat Vlaanderen in 2006 en 2007 een beter resultaat heeft behaald, mag het een korting vragen mits de beleidsruimte gebruikt wordt voor eenmalige en oorbare uitgaven. De beleidsruimte die het gevolg is van de toegestane korting mag niet gebruikt worden voor structureel beleid waarvoor de factuur enkele jaren later betaald moet worden.

De heer *Steven Vanackere* vindt de verklaring van minister Van Mechelen het belangrijkste: Vlaanderen doet geen afstand van zijn recht zoals bepaald in artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 decem-

ber 2000 als het begrotingsresultaat beter is dan de HRF-norm. Deze verklaring zou moeten volstaan om een einde te stellen aan het debat.

De heer *Felix Strackx* begrijpt dat de heer Vanackere zich onwennig voelt bij dit alles. Zijn conclusie is en blijft dat al deze maatregelen bedoeld zijn om de Walen te ontslaan van hun plicht om mee te besparen en om de federale regering te depanneren.

De heer *Eric Van Rompuy* vraagt wat de visie van Vlaams Belang is over de HRF-norm. De heer *Felix Strackx* vindt dat het niet aan de Vlaamse Regering is om de federale overheid te depanneren omdat andere regio's de norm niet willen halen. De heer *Eric Van Rompuy* vraagt de spreker waar hij vernomen heeft dat het Waalse of het Brusselse Gewest de norm niet halen. Welk alternatief wil Vlaams Belang dan aanbieden ?

Minister *Dirk Van Mechelen* zegt dat Vlaanderen in 1995 meer dan 8 miljard euro schulden had. Door de norm na te leven zal de schuld in 2009 herleid zijn tot nul euro. Daardoor is het Egalisatiefonds dat renteschokken moest opvangen, opgedoekt. De schuldaflossing is in de begroting gedaald tot minder dan 500 miljoen euro. De minister vraagt de heer *Felix Strackx* of dat een verantwoorde politiek is volgens Vlaams Belang. Moet Vlaanderen reserves opbouwen om de vergrijzing aan te pakken?

De heer *Felix Strackx* zegt te moeten vaststellen dat er geen schuld is, maar dat men toch op zoek moet gaan naar allerlei ingewikkelde constructies om aan geld te geraken en een aantal behoeften in Vlaanderen te kunnen invullen. Dat is het gevolg van het feit dat men de beste leerling van de klas wil zijn en men de federale regering voortdurend wil depanneren.

Minister *Dirk Van Mechelen* repliceert veel mensen te kennen die misschien wel graag een nieuwe auto zouden kopen, maar beslissen om nog wat te blijven rijden met de oude auto omdat ze geen lening willen aangaan om een nieuwe te kopen. Daarover gaat het debat. De heer *Felix Strackx* is van oordeel dat men aan de mensen moet zeggen dat men geld heeft, maar dat men ervoor kiest om het niet uit te geven. De *minister* stelt dat men het geld wél uitgeeft. Door het dalen van de schuld van 8,5 miljard euro tot 0 euro creëert men jaar na jaar 500 miljoen euro recurrente beleidsruimte. Men wil bijvoorbeeld op tien jaar het Masterplan Antwerpen realiseren en maatregelen nemen op het vlak van zowel mobiliteit, openbaar

vervoer, wegen, waterwegen, spoorinfrastructuur om de mobiliteit van de regio te garanderen. De kostprijs wordt geraamd op 2,8 tot 3 miljard euro met een speciale financieringstechniek waardoor men de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), jaarlijks goed voor 600 miljoen euro, niet moet belasten. Op die manier kan worden vermeden dat men gedurende vijf jaar de hele VIF-begroting moet inzetten in het Masterplan of dat men de volgende tien jaar telkens 50% van de VIF-begroting gebruikt voor het Masterplan. De minister wil dan ook weten hoe Vlaams Belang de beleidsruimte wil gebruiken en uiteindelijk een economische relance in Vlaanderen tot stand wil brengen. Hij heeft daarover nog geen zinnig woord gehoord. De heer *Felix Strackx* repliceert dat men dergelijke zaken al jaren weet. In het VIPA bijvoorbeeld is de aanvraag voor een aantal gebouwen al drie jaar geleden goedgekeurd en men kan die gewoon niet bouwen. Dat is op veel domeinen het geval. De Vlaamse Regering wil niet toegeven dat de federale regering het beleid en de begrotingsnormen van de Vlaamse overheid bepaalt.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat in België alleen de Vlaamse overheid in staat is om elk jaar de uitgaven reëel te doen stijgen met bijna 3%. De schuld of de rente-uitgave bedraagt slechts één procent. Vlaanderen heeft een draagkracht dat geen enkel publiek orgaan heeft of de laatste twintig jaar ooit heeft gehad. De heer *Felix Strackx* stelt vast dat dit onvoldoende is. De heer *Eric Van Rompuy* repliceert dat het altijd onvoldoende zal zijn. De heer *Felix Strackx* haalt aan dat CD&V heeft beloofd dat de wachtlijst voor de mensen met een handicap onmiddellijk zou worden weggewerkt. Hij vraagt zich af wat de recente cijfers zijn. De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat dit allemaal tegen 2009 in orde zal zijn.

De heer *Felix Strackx* concludeert dat het geen echte meerjarenbegroting is. Politieke beleidskeuzes over de financiële ruimtes en over de invulling van het nieuwe beleid ontbreken volledig. Hij verwacht dat die invulling na het zomerreces zal gebeuren. Dat dit nog niet is gebeurd, is een gevolg van het gebrek aan samenhang binnen de Vlaamse Regering. Verder is de inschatting van de steeds hogere inkomsten onrealistisch gelet op de steeds lagere economische groei. De raming van de uitgaven houdt geen rekening met een aantal essentiële onderdelen, zoals de afgesloten cao's. Het politieke feit in deze meerjarenbegroting is de aanvaarding van slechte financieringsafspraken die Vlaanderen beroven van een enorme beleidsruimte van minstens 150 miljoen euro, terwijl

de federale overheid en Wallonië worden ontslagen van de dringende noodzaak om te besparen. Voor Vlaams Belang is dat onaanvaardbaar en moet het geld meteen worden ingezet voor nieuwe schoolgebouwen, investeringen in het wegennet, het wegwerken van de wachtlijsten, belastingvermindering en de versnelde bouw van sociale woningen. De behoeften in Vlaanderen zijn te groot om dergelijke nodeloze inspanningen toe te staan.

4.3. Tussenkoms van de heer Steven Vanackere

4.3.1. *Betekenis van de meerjarenbegroting*

De heer *Steven Vanackere* stelt dat men de meerjarenbegroting op twee manieren kan definiëren. Men kan een constante beleidsanalyse maken en dan zien waar men op uitkomt na vijf jaar. Dan kan men vaststellen of er al dan niet een budgettaire marge is. Dat is weliswaar een meerjarenanalyse, maar geen meerjarenbegroting waarin een regering bepaalt aan welke prioriteiten men geld wil geven en wat de eventuele koerswijzigingen zijn.

De heer *Vanackere* stelt dat men moet erkennen dat het voorliggende document eerst en vooral een meerjarenanalyse is. Het is geen meerjarenbegroting waarvan men eventueel kan aflezen waaraan de budgettaire marge al dan niet wordt besteed. Wat dat betreft heeft de heer *Strackx* gelijk als hij stelt dat men een beetje op zijn honger blijft zitten en dat het politieke afweging vergt om voor de dag te komen met een meerjarenbegroting. De spreker wijst erop dat men evenwel de limieten moet erkennen van een meerjarenbegroting: geen enkele regeringsploeg kan voor de komende vijf jaar in alle details zeggen waaraan ze het geld zal uitgeven.

In de meerjarenbegroting staat dat men de bruto beleidsruimte probeert te identificeren en men somt een aantal zaken op waarmee men geen rekening houdt. De heer *Vanackere* waarschuwt voor het vele geld dat de komende jaren nog beschikbaar is voor verschillende prioriteiten. Zo wordt er geen rekening gehouden met een aantal cao's, niet alleen degene die net zijn afgesloten maar ook degene die nog moeten worden afgesloten.

Verder heeft de heer *Vanackere* een vraag over de juridische verplichtingen. In het document staat dat de totale impact gespreid over de hele regeerperiode van een aantal juridische verplichtingen die in de komende jaren kunnen worden verwacht, op onge-

veer 500 miljoen euro kan worden geraamd. Een aantal verplichtingen kunnen in het reguliere beleid worden opgenomen en moeten niet dubbel worden geteld. Het is dan ook interessant om de waarschijnlijkheid van een aantal uitgaven te kennen want die komen in mindering op de bruto beleidsruimte.

Verder worden de uitgaven bij constant beleid relatief laag ingeschat. Alleen de Vlaamse overheid heeft de afgelopen jaren het ritme van primaire uitgaven kunnen volhouden. In 2007 komt er een stijging van de beleidskredieten met 1,8% en in 2008 is dat 1,6%. Dat kan wijzen op voluntarisme om de uitgaven goed onder controle te houden, maar ook op een te krappe inschatting. Tussen 2006 en 2009 zullen de uitgaven volgens de meerjarenanalyse stijgen met 1,2 miljard euro, terwijl de SERV in zijn laatste Evaluatie van de begroting 2005 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 12/1*), ingediend in het Vlaams Parlement op 27 januari 2005, en dus wellicht gedateerd, nog sprak van 1,9 miljard euro stijging volgens de definitie 'constant beleid'. De heer *Vanackere* erkent dat de SERV niet noodzakelijk dezelfde definitie hanteert als in de meerjarenbegroting, maar de uitgaven van de komende jaren worden relatief krap ingeschat. Als er rekening wordt gehouden met de kwestie van een aantal zaken die niet zijn opgenomen (de cao's), met de juridische verplichtingen en met de uitgaven bij constant beleid, is de vraag wat de netto beleidsruimte is. Wat schiet er over aan beslissingskracht? Dat vindt men niet terug in het document. Wellicht zal men daarin beter inzicht krijgen in het najaar.

4.3.2. *HRF-norm*

Een tweede reeks opmerkingen van de heer *Steven Vanackere* betreft de normanalyse. Eén misverstand moet de wereld uit: als Vlaanderen minder schulden maakt, geeft het geen cadeau aan de federale of andere overheden, maar zorgt het er op de eerste plaats voor dat het zelf beter voorbereid is op de vergrijzing, die er hoe dan ook aankomt. De heer *Verreycken* gebruikt opnieuw het woord transfer, zelfs als hij het over de normen heeft. Maar volgens de heer *Vanackere* mag Vlaanderen er trots op zijn dat het een strenge norm hanteert, terwijl het als geen andere overheid een stevig ritme van uitgaven kan handhaven. Als Vlaanderen zijn zaken op orde zet is dat niet om andere overheden, die om historische redenen minder overschotten boeken, te plezieren.

De heer *Vanackere* merkt ook op dat Vlaanderen trouwens niet de enige is die zijn best doet. De overschotten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest

ten aanzien van de norm van de Hoge Raad van Financiën zijn proportioneel groter dan de positieve afwijking voor het Vlaamse Gewest. Het is wel zo dat op het gebied van de gemeenschapsbevoegdheden de overheden afzien van het respecteren van de normen.

Volgens de heer Vanackere heeft de minister niet verzaakt aan het gebruik van artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 december 2000, de korting van 1% voor wie het beter doet. Hij heeft gewoon geen cijfer vooropgesteld, wat – technisch gezien – de enige logische conclusie is.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering staat uitdrukkelijk dat een strenger pad inzake financieringsafspraken enkel zou aanvaard worden indien het symmetrisch zou gebeuren en elke entiteit zijn deel bijdraagt. Daarenboven werd de invoering van een sanctiemechanisme overeengekomen. Volgens de heer Vanackere is geen enkele van de afspraken strijdig met het regeerakkoord. De verstrenging van de komende normen wordt immers overeengekomen op basis van een gelijkaardige inspanning van alle overheden.

Op de vraag van de heer *Felix Strackx* naar dat sanctiemechanisme, antwoordt de heer *Steven Vanackere* dat er heden weliswaar geen sanctiemechanisme is, maar dat er mogelijk verder aan gewerkt wordt omdat men immers nog geen afstand heeft gedaan van het idee. Het voornaamste is echter dat er geen eenzijdige verstrenging meer wordt aanvaard. Een verstrenging kan enkel als ook de andere overheden hun deel doen.

4.3.3. Uitgaven

De heer *Steven Vanackere* maakt zich zorgen over de uitgaven voor het gemeenschappelijk vervoer. De parameteraanpassingen werden gebaseerd op de voornaamste kostenposten van De Lijn. De beleidskredieten voor het gemeenschappelijk vervoer zouden in de komende jaren met 22,5% stijgen, hetgeen moet vergeleken worden met de totale stijging van de beleidskredieten met 6,7%. Vanuit het opzicht van constant beleid is dat volgens het commissielid een belangrijke stijging. Men baseert zich op de kostenposten, maar zegt weinig over de ontvangstenposten. Voor de eigen ontvangsten van De Lijn gaat men uit van een stijging met 1,6%, ongeveer de inflatie. In een sector waarin de capaciteit en het aanbod zullen

worden uitgebreid, met stijgende uitgaven tot gevolg, gaat men er dus van uit dat de eigen ontvangsten in reële termen gelijk zullen blijven. De Vlaamse Regering gaat er dus van uit dat de gemiddelde bijdrage van een klant van De Lijn in een rit zal dalen.

De CD&V-fractie vindt het openbaar vervoer niet te duur. Er kunnen natuurlijk nog heel wat aspecten aan verbeterd worden. Het verbaast de heer Vanackere dat men, vanuit het oogpunt van constant beleid, uitgaat van een verdere afkalving van de dekkingsgraad in de komende jaren. Er is een zekere consolidatie, de heer Vanackere schat de dekkingsgraad op 17%.

4.3.4. Dividendopbrengsten

De dividendopbrengsten vanaf het begrotingsjaar 2006 worden geraamd op basis van een participatie in de GIMV van 40%. Men houdt daarbij geen rekening met toekomstige afbouw, aangezien die ESR-neutraal zou zijn. Maar op het niveau van de dividendopbrengsten is dat volgens de heer *Steven Vanackere* niet zo. Hij vraagt zich af of men in de meerjarenbegroting ook rekening heeft gehouden met een afbouwscenario.

4.3.5. Presentatie van de meerjarenbegroting

De heer *Steven Vanackere* las in de nota enkele gunstige dingen, waarvoor hij de minister en zijn ploeg wil feliciteren. Zo wordt er op het vlak van extra informatie en transparantie duidelijk vooruitgang geboekt. Men brengt de geconsolideerde beleids- en betalingskredieten, en dus de impliciete schuld, duidelijk in beeld. Hij wil dan ook voorstellen om hetzelfde model te hanteren bij gewone begrotingen.

Een geconsolideerde visie op de schuldstatistieken zou volgens de spreker nuttig zijn. Er is wel degelijk een verschil tussen bijvoorbeeld gewaarborgde schuld en indirecte schuld, maar dat neemt niet weg dat een volledig beeld meer inzicht zou verschaffen.

De heer Vanackere vond de analyse in ieder geval erg nuttig. Het enige wat volgens hem ontbreekt, is een overzicht van de voorgaande jaren, want dat zou erg waardevol zijn. Wie zijn geschiedenis niet kent, is gedoemd om de fouten uit het verleden te herhalen. Het moet volgens hem daarom nog geen geschiedschrijving worden. Een weergave van de raming van de uitvoeringcijfers van de laatste twee jaren zou

niettemin nuttig zijn. Zo worden eventuele afwijkingen immers duidelijker.

4.4. Tussenkomst van de heer Ludo Sannen

4.4.1. Betekenis van de meerjarenbegroting

De heer *Ludo Sannen* wijst erop dat het niet de allereerste keer is dat een meerjarenbegroting wordt ingediend. De spreker is het er wel mee eens dat de presentatie van de meerjarenbegroting steeds beter wordt. De voorbije vijf jaar zijn bijvoorbeeld een aantal begrippen – zoals de impliciete schuld – gedefinieerd. Hij steunt de vraag van de heer *Vanackere* om naar een mogelijkheid te zoeken om na te gaan of de meerjarenbegroting evolueert zoals voorspeld.

Minister *Dirk Van Mechelen* heeft begrip voor deze vraag, maar vindt het heel gevaarlijk. De regularisering van DAC'ers en Geco's leidt bijvoorbeeld tot enorme kredietverschuivingen die vrijwel onpresenteerbaar zijn. De minister is wel bereid een tabel te leveren over de ontvangsten. Hij kan de meerjarenbegroting uitbreiden met een indicatieve bijlage met alle cijfers uit de vorige meerjarenbegroting.

De heer *Steven Vanackere* heeft het gevoel dat het wel mogelijk is een tabel te maken over de beleidskredieten per thema. Enkele voetnoten zullen volstaan om het geheel begrijpbaar te maken.

De heer *Ludo Sannen* begrijpt dat er nog discussie bestaat over de uiteindelijke vorm. Ook al zullen een tabel of een indicatieve bijlage tot verschillende interpretaties leiden.

Volgens de heer *Sannen* kreeg de meerjarenbegroting meer aandacht dan vroeger omdat minister-president *Leterme* steeds verwees naar de politieke gevolgen van de meerjarenbegroting of meerjarenanalyse.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat deze meerjarenbegroting vergelijkbaar is met het document ingediend in 2002 en 2003. De meerjarenbegroting omschrijft het beleid, legt de gevolgen vast van het voortgezette beleid en houdt rekening met uitgaven als gevolg van nieuw beleid waarover een akkoord is. Wat het Vlaams Parlement vraagt, is een soort septemberverklaring die geldt tot in 2009: een beschrijving van de beleidsruimte en waarvoor ze gebruikt zal worden. Beide begrippen mogen niet door elkaar gegooid worden.

De heer *Ludo Sannen* zegt dat er behoefte is aan een technisch document zoals deze meerjarenbegroting. Er moeten echter politieke conclusies uit getrokken worden. Dit technische document toont immers aan in welke budgettaire context het beleid de komende vier jaar vorm zal krijgen. De spreker veronderstelt dat minister-president *Yves Leterme* daarop zal ingaan tijdens de volgende Septemberverklaring.

Een meerjarenbegroting is volgens de spreker meer dan een technisch document want de meerderheid dient het eerst per beleidsdomein eens te worden over het constante beleid. Uit de meerjarenbegroting blijkt duidelijk welke keuzes gemaakt zijn.

4.4.2. Budgettaire ruimte

De cao's zijn volgens de heer *Ludo Sannen* terecht niet opgenomen in de meerjarenbegroting. Daaruit leidt de spreker af dat de budgettaire ruimte in de meerjarenbegroting niet absoluut is. De huidige budgettaire ruimte is krappere dan de inschattingen gemaakt bij de regeringsvorming.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat de beleidsruimte maar half zo groot is als tijdens de vorige regeerperiode. De cao's zijn samen goed voor één derde van de huidige beleidsruimte.

Minister *Dirk Van Mechelen* begrijpt niet waarom een onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen een cao afsluiten en beleid voeren. Een cao afsluiten beschouwt hij als een beleidskeuze; de middelen die ervoor worden vrijgemaakt zijn beleidsuitgaven.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat de middelen gebruikt voor de cao *Welzijn* afgetrokken moeten worden van de totale middelen van de meerjarenbegroting. De heer *Ludo Sannen* vindt een koopkrachtverhoging een heel ruime interpretatie van het begrip nieuw beleid. Minister *Dirk Van Mechelen* herhaalt dat een cao afsluiten een beleidskeuze is. De heer *Steven Vanackere* merkt op dat deze beslissingen de resterende beleidsruimte verkleinen.

Minister *Dirk Van Mechelen* gaat ervan uit dat er geen beleidsruimte meer zal zijn in de meerjarenbegroting 2008-2009. Een meerjarenbegroting ingediend aan het einde van de regeerperiode, moet leiden tot het invullen van de beleidsmarge. Een meerjarenbegroting ingediend aan het begin van de regeerperiode, laat de netto beleidsruimte open. De beleidsruimte wordt elke dag ingevuld. De meerjarenbegro-

ting ziet er elke dag anders uit. Belangrijk is het eens te worden wat deel uitmaakt van de meerjarenbegroting.

De heer *Ludo Sannen* is het eens met de heer Van Rompuy dat de budgettaire ruimte waarover deze regering beschikt, maar half zo groot is als de ruimte waarover de vorige regering beschikte. In tegenstelling tot de heer Strackx vindt de spreker het logisch dat deze regering de facturen van de vorige regering betaalt. Noch de heer Strackx, noch de heer Van Rompuy hebben in het kader van de bespreking van de meerjarenbegroting ook maar één beleidskeuze verworpen.

De heer *Eric Van Rompuy* repliceert dat hij het kijken en luistergeld niet zou hebben afgeschaft. De heer *Ludo Sannen* vindt het logisch dat het constant beleid ook doorgevoerd wordt bijvoorbeeld door de wachtlijsten af te bouwen. De systematiek van de vorige regeerperiode wordt volgehouden.

Inzake de beperkte budgettaire ruimte verwijst de spreker naar de uitspraak van de minister-president die het goed vond om in een keurslijf te functioneren. De meerjarenbegroting vertrekt vanuit constant beleid en een beperkte toename van 1,6 tot 1,8%. Dat is goed want dat zal de beleidsmakers verplichten om het beleid telkens te evalueren. Bijkomende middelen mogen niet gebruikt worden om eventuele tekorten van het niet-respecteren van de meerjarenbegroting op te lossen. Het strenge keurslijf is goed maar moet gerespecteerd worden zodat de regering nieuwe prioriteiten kan stellen met eventuele bijkomende middelen.

Volgens de heer Sannen is het omvattende beeld niet beperkt tot de middelen in de meerjarenbegroting. De PMV is bijvoorbeeld ook een beleidsinstrument. In de meerjarenbegroting verwijst de minister naar de 25 miljoen euro emissierechten. De spreker neemt aan dat die middelen zullen aangewend worden volgens de prioriteiten die minister Peeters in de commissie Leefmilieu heeft toegelicht. De middelen mogen niet gebruikt worden om de engagementen van bedrijfsleven, transport of gezinnen te verlichten.

Tot slot wijst de heer Sannen erop dat nieuw beleid niet alleen met bijkomende middelen maar ook door heroriëntering kan verwezenlijkt worden. Hij feliciteert de minister met de meerjarenbegroting, maar

kijkt uit naar het eigenlijke debat dat nog moet komen.

4.5. Tussenkomen van de heer Jos Stassen

4.5.1. Budgettaire ruimte

De heer *Jos Stassen* gaat ervan uit dat alle cijfers in de meerjarenbegroting over inkomsten en uitgaven bij constant beleid correct zijn en dat het Rekenhof daarmee akkoord gaat, benevens de in zijn verslag meegeerde opmerkingen. Het is de nulmeting waarmee de meerjarenbegroting voort ingevuld kan worden. Het is voor een parlementslid niet gemakkelijk om de budgettaire ruimte van de komende jaren juist in te schatten. Er zijn niet alleen de meerjarenbegroting, maar ook de cijfers van de begrotingscontrole over de bijkomende middelen door de verkoop van participaties en de extra budgetten door de alternatieve financieringstechnieken voor eenmalige investeringen in tal van beleidsdomeinen. Voorts zijn er de gestegen inkomsten uit schenkings- en registratierechten.

Uit de meerjarenbegroting en de engagementen leidt de spreker af dat er bijna geen beleidsruimte meer is voor 2006 en 2007. Met de nieuwe financieringsbronnen komen er middelen vrij, maar de juiste omvang ervan is niet in te schatten. Kan de minister duidelijkheid scheppen over de juiste beleidsruimte? Pas dan kan een parlementslid oordelen over de beleidskeuzes die de regering formuleert. De plannen die de regering aankondigt, laten vermoeden dat ze over meer geld beschikt dan ze laat uitschijnen.

4.6. Repliek van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

4.6.1. Betekenis van een meerjarenbegroting

Naar aanleiding van de bemerkingen over het instrument meerjarenbegroting, repliceert minister *Dirk Van Mechelen* dat er voor hem geen tweetrapsraket meerjarenanalyse – meerjarenbegroting is. Het parlement heeft de minister gevolgd in zijn oordeel dat een meerjarenbegroting moet worden ingediend bij de budgetcontrole, waarbij de begroting wordt bijgesteld en het constant beleid geëxtrapoleerd. Daardoor kan worden nagegaan of Vlaanderen iedere euro aan de

juiste doelstelling spendeert. Dat moet het onderwerp van het debat zijn: waar geeft Vlaanderen het geld aan uit en moet dat beleid onverkort worden verdergezet? Op die manier houdt de meerjarenbegroting tijdens de budgetcontrole een kritische reflectie in die wordt meegenomen bij het opstellen van de volgende begroting. Dat is de logische vorm van een begrotingsbespreking.

In het comptabiliteitsdecreet is er nog een bijkomend moment aangekondigd, waarbij, zoals in een gemeente, ook de rekening zal worden besproken. Een meerjarenbegroting, gekoppeld aan de rekening en aan de budgetcontrole, is eigenlijk een mooi moment om na te gaan of elke euro aan de juiste doelstelling uitgegeven wordt en of de ontvangsten zijn wat ze moeten zijn. De minister neemt aan dat, eens de druk van de politieke invulling wat weg is, er een normaler debat over het instrument van de meerjarenbegroting kan worden gevoerd.

Ook bevestigt de minister dat de meerjarenbegroting niets nieuws is. Alleen, in 2004 heeft de minister geen meerjarenbegroting gepresenteerd omdat hij het nogal gortig vond dat een ontslagnemende regering een meerjarenbegroting voor de toekomst besprak. Mocht het parlement ook in het laatste jaar van deze regeerperiode een dergelijke oefening willen doen, zal dat gebeuren maar men moet de consequenties daarvan dan wel zeer goed inschatten.

4.6.2. Budgettaire ruimte

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat hij voorzichtig is over de ontvangsten omdat de cijfers en parameters voortdurend wijzigen. Een begroting is altijd een momentopname. De begrotingscontrole wordt klaargemaakt in januari, februari, maar moet daarna nog voorgelegd worden aan de regering, gedrukt worden en ingediend in het parlement. De cijfers dateren dus van februari. De meerjarenbegroting biedt nu, door omstandigheden, een zicht op de cijfers van zes maanden later. Ook de vergelijking met de SERV-simulaties is achterhaald.

Pas op het moment dat middelen gevaloriseerd worden, is het duidelijk hoeveel het bedrag juist is. De gegevens over de GIMV dateren van vorige maand. De gegevens veranderen voortdurend en zijn ook voor de administratie moeilijk te volgen. De minister verschilt van mening met de heer Strackx over de gewestbelastingen. Hij stelt voor om vijf jaar na de hervorming van de schenkings- en registratierechten een oordeel te vellen. De regering is vertrokken van

een conservatieve inschatting van de stijging van de ontvangsten van de gewestbelasting, die door de feiten wordt bewezen. Het is trouwens een onderdeel van de ontvangsten, die zich verhouden als communicerende vaten. In de laatste prognoses is men het BNI voor 2005 grondig aan het bijstellen. Op het moment van de budgetcontrole waren er nog grondige discussies over, maar nu is iedereen het eens dat het BNI lager zal zijn dan geraamd. Ontvangsten zijn ondeelbaar, maar bestaan uit verschillende componenten. Een meevaller in de gewestbelastingen zal allicht gecompenseerd worden door een tegenvallende economische groei. Anderzijds zal door de stijgende brandstofprijzen de inflatie een meevaller zijn. Die leiden immers indirect tot een aantal verhogingen. De eindbalans van de inkomsten is gebaseerd op een onvoorstelbare stroom van informatie waarbij de cijfers aangepast worden aan de meest recente evoluties.

De minister benadrukt dat voor hem cao's een beleidsinvulling zijn, zoals dat ook zo gezegd is tijdens de regeringsonderhandelingen. De aanrekening daarvan zal de volgende weken verder besproken worden.

Wat betreft de juridische verplichtingen, deelt de minister mee dat die op dit moment worden opgeruimd. De regering is het wat dat betreft eens over drie grote componenten. Er is het systeem van de aanrekening op titel 3 van de trekkingsrechten binnen het aflopend Investeringsfonds. De machtigingen daarin eindigen op 31 december 2005 maar betalingen kunnen gegenereerd worden tot en met 2007. Er zal dus vooral voor 2006 en 2007 kasmatig in middelen moeten worden voorzien om deze onvermijdbare uitgave te financieren. Ten tweede hanteert het federale niveau met betrekking tot de sector Onderwijs een nieuwe vorm van RSZ-aanrekening, wat zou kunnen leiden tot een bijkomende inloopoperatie in de RSZ-invordering vanuit de sector Onderwijs. Maar die operatie is voor het Vlaams vorderingsaldo neutraal omdat men die aanrekening zal transponeren naar het moment waarop de RSZ verschuldigd was. Kasmatig moet dat natuurlijk betaald worden. Ten derde is er de discussie over wat nu constant beleid is en welke resultaten dat oplevert. Volgens de minister kan het cijfer van de SERV enigszins bijgesteld worden door de meerjarenbegroting. Alle ministers hebben daar een enorme inspanning voor geleverd. Daar kan het parlement te gepasten tijde ook de bevoegde vakministers over ondervragen.

Met betrekking tot het gemeenschappelijk vervoer van De Lijn, wordt in de parameteraanpassingen

rekening gehouden met diverse parameters voor de kostendoorrekening. Eén van de heel zware parameters, die maximalistisch berekend is, betreft de evolutie van de brandstofprijzen, terwijl de eigen ontvangsten maar met 1,5% stijgen. Ter gelegenheid van de eerste technische bilaterale bespreking voor de begroting 2006, wordt nu al uitgegaan van een stijging van de eigen ontvangsten van De Lijn met minimaal 3%.

Inzake de dividendopbrengst, stelt minister Van Mechelen dat hij er inderdaad rekening mee houdt dat de Vlaamse Participatiemaatschappij nog 40% GIMV-aandelen aanhoudt: die zitten nu eenmaal nog in portefeuille. De dag dat bijkomend wordt verkocht, moet dat dividend natuurlijk verlaagd worden. Zolang dat niet gebeurt, staat in de meerjarenbegroting de opbrengst op basis van de huidige participatie, dus 40%. Bovendien is bij de verkoop een lock up afgesproken van minimum twaalf maanden.

4.6.3. Politieke beleidsinvulling

De *minister* stelt dat de politieke besluitvorming inderdaad moet gebeuren en dan ook nog zal volgen. De Vlaamse Regering is daar bijna dagelijks mee bezig in alle mogelijke werkgroepen. Zodra men alternatieve financieringstechnieken ontwikkeld heeft, kan men aankondigen wat de totale verruiming van de beleidsmogelijkheden is. De regering zoekt naar een dergelijke oplossing, die de minister niet creatief maar rechtmatig wil noemen: de investeringsnoden worden op een rechtmatige manier gefinancierd. De ruimte voor alternatieve financiering ontstaat door een andere aanwending van de middelen die beschikbaar zijn in de reguliere begroting, de middelen die vrijkomen in het traject dat bij de regeringsonderhandelingen is uitgestippeld en extra middelen. De minister verwijst voor dat laatste naar de 75 miljoen euro die vandaag al gereserveerd zijn in het Vlaamse Infrastructuurfonds en waarbij men komt tot een soort activering van middelen uit valorisatie van andere participaties. Bij de regeringsonderhandelingen is overeengekomen dat het geld uit valorisaties moest geactiveerd worden met een economische return. Het Innovatie- en een Infrastructuurfonds beantwoorden perfect aan die afspraak.

Met de beleidsruimte die ontstaat in de begroting, de permanente evolutie van de ontvangsten, een nieuwe financieringsmethodologie die misschien toelaat om op minder tijd meer te doen met hetzelfde geld en met de valorisatie van een aantal aandelen die toelaten om economisch interessante investerin-

gen te doen, zijn stilaan de contouren geschetst voor de invulling van de begroting, zowel voor de zachte en de harde sectoren als voor de lastenverlaging. De minister besluit dat het debat daarover niet ten einde is.

De heer *Ludo Sannen* citeert uit de meerjarenbegroting: “Naar 2009 loopt dit overschot op tot 1,8 miljard euro. Op deze wijze levert Vlaanderen onmiskenbaar – opnieuw – een essentiële bijdrage tot de verdere gezondmaking van ’s lands openbare financiën.” Hoe moet hij die laatste zin interpreteren?

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt hierop dat het om de interpretatie van de heer *Steven Vanackere* gaat, die overigens zeer juist is: de primaire uitgaven stijgen dusdanig dat men kan blijven investeren. In de voorbije jaren heeft iedereen op de moeilijke momenten op alle mogelijke manieren geprobeerd middelen te activeren: de contentieux binnen het Minafonds werd opgekuist om hem terug aan te wenden in vastleggingsmachtigingen voor RIO-dossiers. Deze lange en intensieve inspanningen resulteerden erin dat de dossiers gerealiseerd werden: dat is niet enkel goed voor het leefmilieu maar maakt ook een economische return mogelijk. Daardoor heeft het FFEU op een moeilijk moment een gigantische investeringsstroom op gang kunnen brengen. Het verlagen van de registratierechten bracht een enorme input voor de sector met zich mee en zorgde voor maatschappelijk welzijn. Dit soort beleidsbeslissingen kost veel geld maar geeft een enorme maatschappelijke en economische return.

Het is evident dat de groei van de primaire uitgaven, dus de stijging van de massa, voordelig is voor Vlaanderen. Dit zet zich – via een stijging van de personenbelasting – in eerste orde om in een stijging van de fiscale capaciteit. Dat is dan weer een parameter die steeds zwaarder doorweegt in het afrekenen en het doorstorten van het deel uit de personenbelasting naar de gewesten. Er waren twee componenten: de fiscale capaciteit evolueert van 10% naar 100% tegen 2010. Dit betekent dat als Vlaanderen in zijn eigen welvaart en welzijn investeert, dit resulteert in een economische voorsprong, een stijging van de opbrengsten uit personenbelasting en een stijging van doorgestorte middelen. Dit zou de federale regering wel eens in een moeilijk budgettair parket kunnen brengen, en Vlaanderen in een des te beter.

De heer *Felix Strackx* polst naar de reactie van de minister op de opmerking van het Rekenhof inzake het overschatten van de inkomsten van de VDAB.

Minister *Dirk Van Mechelen* veronderstelt dat het probleem wellicht te maken heeft met het doorstorten van de middelen aan het Europees Sociaal Fonds, maar dat die vraag eigenlijk aan de Vlaamse minister van Werk moet gesteld worden.

Verder herinnert de heer *Felix Strackx* aan zijn vraag over het verkeerd budgetteren van een aantal engagementen en verplichtingen, waaronder de middelen voor wetenschap en innovatie en het urencontingent in de gezinszorg.

De *minister* stelt dat bij het urencontingent uitgegaan wordt van 2,5% groei en 1,5% inflatie, wat samen dus goed is voor 4%.

Wat het innovatiepact betreft wordt de opstap van 60 miljoen euro als een beleidskeuze bij het opstellen van de begroting beschouwd. In het begrotingstraject werd er rekening mee gehouden, maar de beslissing moet telkens opnieuw genomen worden. Dit geldt overigens ook voor netmanagement: daarover zal beslist worden wanneer de beleidskeuzes gemaakt worden. Deze opstap kan op verschillende manieren gebeuren: ofwel binnen de reguliere begroting, ofwel via een andere aanwending binnen die begroting, ofwel door af te stappen van de klassieke subsidie-mechanismen en over te gaan naar een participatiemechanisme in innovatieve bedrijven. Dit was de filosofie bij de regeringsonderhandelingen. Zo werd bijvoorbeeld een stuk van de middelen ten belope van ongeveer 30 miljoen euro uit de valorisatie van staal-aandelen, als innovatiesteun voor een nieuwe OCAS (onderzoekscentrum voor applicaties in de staal-sector) gereserveerd. Daarbij werd een stuk van de aandelen van Sidmar gevaloriseerd voor wetenschappelijk onderzoek naar nieuwe productontwikkelingen ten gunste van de eigen Vlaamse staalfabricage.

Uit de begroting 2006 zal moeten blijken of van de pot van 420 miljoen euro weer een stuk als kapitaalparticipatie in plaats van als subsidie zal gebruikt worden. Heel wat bedrijven, vooral in de biotechnologische sector, komen daarvoor in aanmerking. Het moet echter wellicht nog breder dan dat. Zo maakt een spin off van de Leuvense universiteit de navigatiechip voor de nieuwe Airbus 380 die in Toulouse wordt geïnstalleerd. Wanneer zulke bedrijven beginnen te groeien, hebben ze nood aan kapitaal; daar kan het Innovatiefonds voor dienen. Op die manier krijgt men via een participatiestroom een veel groter mechanisme dan via een subsidiestroom. De minister herhaalt dat hierover tijdens de begroting 2006 een beslissing zal genomen worden. Als voor reguliere

kredieten gekozen wordt, zullen de gelden voor innovatie met 60 miljoen euro moeten stijgen.

De heer *Felix Strackx* wijst de minister erop dat het in de gezinszorg over percentages in uren en niet in middelen gaat. Minister *Dirk Van Mechelen* herhaalt dat het om 2,5% plus 1,5% dus om 4% gaat. Hij zegt dat hij de ervaring heeft dat men die 2,5% materieel niet ingevuld krijgt, en dat de bevoegde ministers er de vorige vijf jaar wel inspanningen voor gedaan hebben.

4.6.4. Onderbenutting - Impliciete schuld

De *minister* stelt dat het standpunt van de regering ten aanzien van de vraag over de onderbenutting in de meerjarenbegroting is dat men de beleidskredieten nooit voor 100 procent omzet in betaalkredieten. De betaalkredieten liggen altijd lager dan de beleidskredieten. Op de loonkredieten of de kredieten met 'lonen' als een belangrijke component, wordt geen onderbenutting toegepast. Vroeger paste men op de hele massa van de beleidskredieten een procent onderbenutting toe. Nu doet men dat niet, maar houdt men op de beleidskredieten, uitgezonderd de loonkredieten, rekening met een onderbenutting. Daardoor blijven de betaalverplichtingen ten opzichte van de onderbenutte beleidskredieten gelijk waardoor de afbouw van de impliciete schuld perfect gebeurt. Tenzij men vandaag stelt dat men de beleidskredieten in 2006, 2007 en 2008 tot meer betaalkredieten zouden leiden in 2009. Dat wil zeggen dat de beleidskredieten voor 100% worden vastgelegd en op termijn worden omgezet in betaalverplichtingen, en men er zelfs geen rekening mee houdt dat bepaalde beleidsbeslissingen of vastleggingen zullen worden geannuleerd omdat men bepaalde maatregelen niet uitvoert.

Als een openbaar infrastructuurwerk, waarvoor men een machtiging van honderden miljoen euro is aangegaan, wordt stilgelegd, dan stopt de machtiging de dag nadien. De regering gaat met een realistische inschatting uit van het feit dat er op de niet-loonkredieten bij de vaststelling van de beleidskredieten een onderbenutting zal zijn waardoor de beleidskredieten vanzelfsprekend niet op hetzelfde niveau moeten liggen als de betaalkredieten. Dat is een heel gematigd uitgangspunt als men dit koppelt aan de conservatieve inschatting van de ontvangsten.

Volgens het Rekenhof zouden de hogere opbrengsten uit de schenkingsrechten enerzijds voortvloeien

uit het federale initiatief van de eenmalig bevrijdende aangifte (EBA) waardoor veel roerende vermogens werden gerepatrieerd en anderzijds uit de lage tarieven voor roerende schenkingen die de Vlaamse Regering heeft ingevoerd en die bevrijdend werken in de successierechten. Minister Van Mechelen is het ermee eens dat de toekomstige evolutie dienaangaande moeilijk kan worden ingeschat. Hij wijst erop dat de opbrengst van de schenkingsrechten in de eerste vijf maanden van dit jaar in vergelijking met de eerste vijf maanden dat EBA van toepassing was in 2004, met 76% gestegen is. De minister vindt dat de ontvangsten niet te optimistisch zijn geraamd. Verder ligt de opbrengst uit de registratierechten 20,5% hoger in de eerste vijf maanden van 2005 dan in dezelfde periode in 2004. Als minister van Financiën en Begroting heeft hij de opdracht heel voorzichtig te zijn en is het de opdracht van het Rekenhof om erop te wijzen dat men te optimistisch of te pessimistisch is. De cijfers naar aanleiding van een monitoring gedurende vijf maanden, blijven significant stijgen. Men krijgt substantieel veel hogere doorstortingen van de schenkingsrechten. De minister deelt de mening van het Rekenhof dat niemand kan inschatten wat de evolutie zal zijn in de nabije en verre toekomst. Daarom werd aan de ontvangstenzijde een heel conservatieve benadering doorgevoerd van de opbrengst van deze belastingen. De minister benadrukt dat het geen gestuurde onderbenutting is, maar een normale realistische realisatie van de beleidsruimte en de omzetting daarvan in betaalverplichtingen.

4.6.5. HRF-norm

Wat de samenwerkingsovereenkomst betreft, stelt de *minister* nogmaals formeel dat de meerjarenbegroting om technische redenen geen rekening houdt met het beroep doen op artikel 8, van het samenwerkingsakkoord van 15 december 2000. Uit de notulen van het Overlegcomité zal echter wel voldoende blijken dat artikel 8, wat Vlaanderen betreft, in de volgende periode van samenwerking onverkort zal kunnen blijven gehanteerd worden en dat Vlaanderen kan profiteren van de meerinspanningen. De minister sluit zich aan bij het standpunt van de heer Vanackere inzake de norminspanningen: die leiden tot een structurele gezondheid van de Vlaamse overheidsuitgaven. Hij hoopt dat hij daar, samen met zijn voorgangers, in een niet al te verre toekomst fier over mag zijn. Op dit ogenblik is de leningslast op de Vlaamse begroting bijna gedaald tot 0,25%. Nogal wat Europese lidstaten en regio's kunnen daar alleen van dromen.

4.6.6. Presentatie – Consolidatie

De felicitaties voor de presentatie van de meerjarenbegroting zal de *minister* overmaken aan Abafim. De consolidatie wordt voor heel de administratie sinds twee jaar doorgevoerd en begint nu op een vrij detaillistische manier vorm te krijgen. Dat vraagt een gigantische uitzuivering en ook een heel grote aanpassing in rapportering en mentaliteit bij VOI's en DAB's. De consolidatie is een goede zaak voor het bewaken van de overheidsuitgaven. De impliciete schuld is in kaart gebracht. Als gesuggereerd wordt dat de minister de zaak wil opsmukken door de gewaarborgde schuld niet te presenteren, wil hij nagaan hoe hij dat nog kan aanvullen. Maar de voorstelling dat de gewaarborgde schuld gewoon bij de overheidsschuld moet geteld worden, noemt de minister verkeerd.

De verslaggever,

KOEN VAN DEN HEUVEL

De voorzitter,

SVEN GATZ